

БӨЛІМ: ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ

Оңтүстік Қазақстан қалаларының топографиялық орналасуы және дамуы (XIX ғ. соңы-XX ғ. басы)

ЖАРИЯЛАНДЫ
16.05.2022СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/121161/>

Оңтүстік Қазақстанның урбандалған өңірлерінің экономикалық, әлеуметтік және саяси дамуының ерекшеліктері XIX ғасырдың аяғы мен XX ғасырдың басында көбінесе оның аумақтық ерекшеліктеріне байланысты болды. Зерттеу тақырыбының өзектілігі XIX ғасырдың бірінші жартысындағы Оңтүстік Қазақстан қалаларын зерттеу осы өңір тарихының, ал ол арқылы бүкіл Қазақстанның бірқатар түбегейлі проблемаларына жаңаша қарауға мүмкіндік беретіндігімен байланысты. Осындай негіз қалаушы мәселелердің қатарына: өңірдің шекарасы мен әкімшілік бөлінісінің қалыптасуы мен тарихи трансформациясы, қазақтардың дәстүрлі шаруашылығының өзгеруі мен рулардың орналасуы мен географиясы жатады. Сонымен қатар, қазіргі Қазақстан қалаларының аумағын қалыптастыру процестерін ғылыми негізделген тарихи-географиялық зерттеу жүргізу белгілі бір аймақтардың республиканың материалдық базасына жататындығы туралы нақты дәлел жасауға мүмкіндік береді. Дәл осы мүшелік, сайып келгенде, мемлекеттік егемендіктің негізі болып табылады. Осы аумақтық бірліктердің тарихы туралы қазақстандық тарихнамада түбегейлі зерттелген жұмыстар жоқ, бірақ Р.А. Ыдырысов, Г.Н. Ксенжик, Г.А. Жанысбековтың диссертациялық зерттеулері Қазақстан тарихын, атап айтқанда, оңтүстік, солтүстік-батыс, батыс бөліктерін ғылыми талдауда тарихи географияның жалпы әдіснамасын қолданды. Біздің зерттеуіміздің кейбір мәселелері Қазақстанның Ресейге қосылуы немесе өлкенің әлеуметтік-экономикалық және саяси тарихы мәселелеріне арналған жұмыстарда да көрініс тапты. Бұл жұмыста қалалардың дамуы мен халықтың әлеуметтік және этникалық құрамына жүйелі және салыстырмалы талдау жүргізу үшін біз Түркістан өлкесінің статистикасы немесе «Сырдария облысының шолуы» статистикалық материалдарды, іс жүргізу материалдары мен «Түркістан ведомостары» сияқты мерзімді баспасөз материалдарын қолданамыз. Сондай-ақ, біз КСРО-ның азия бөлігінің картасы, Түркістан өлкесінің және Сыр-Дария облысының пәнаралық талдау үшін арналған картасын қарастырдық. Осы жұмыстың негізгі мақсаты Оңтүстік Қазақстан қалаларының тарихи географиясын зерделеу, белгіленген уақыт кезеңінде Оңтүстік Қазақстан қалаларының топографиялық орналасуын және даму деңгейін қарау болып табылады.

Осыған сәйкес келесі міндеттер қойылды: аумақтың тарихи-географиялық сипаттамасын беру; қалалардың географиялық ерекшелігін анықтау; қалалардың орналасуы мен мақсатының ерекшеліктерін анықтау.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.